

En gammel „Stambog“.

udgivet af Fr. Krarup.

Stam- eller Slechte Bog till faderlig Ihukom-
melse indrettet aff A. C. S.

Anno 1694.

(Titelen skreven med røde Frakturbogstaver, omgiven af 2 forneden sammenknyttede Lavrbærgrene, Aarstallet anbragt ligeledes med rød Skrift i de 4 Hjørner. Paa Titelbladet findes følgende Paaskrifter:

- 1) Jndbunden i Kiöbenhavn d. 3. Octobris.
- 2) Min Sön Clausz Anderszen forærit. A. Clauszen.

Paa næste Blad et malet Vaaben:

I det blaa Skjold staar en sort-hvid Fugl med en Plante¹⁾ i Nøbet, paa en Tue, under en Halvmaane med nedadventte Horn. Paa den lukkede Hjelm en Skansekurv, hvorfra en halv Buk springer op.)

Paa det min Sön Claus Andersen kand viide efter min Döed, hvem mine salig Forældre, Slecht og Venner har verrit, saa og hvad Land og hvad Aar hand er barnföed vdj, da hafver ieg af faderlig Omsorg og hannem til en sönlig Almindelsze (!) og Efter-tenchning saaledis dette sammen skrefvet, som efter følger: Da er min Sön Claus Andersen barnföed i Fyhn i Danmarch vdj en Kiöbsted Kiertemind Aar 1683 d. 20 Decembris en Taarsdag Klochen imellum 10 og 11 Formiddag. Jeg er föed udj Fyhn i Munkeboe Prestegaard en half Miil fra Kiertemind Anno 1646 d. 15 Februarii en Söndag Klochen var 7 om Morgenen. Min Fader var dend hæderlig og wellerde Mand Hr. Claus Hanszen²⁾, forдум Soegneprest til Muncheboe Sogn. Vdaf min salig Faders Venner eller Slecht er ingen lefvende nu vden min Faderbroders Sön ved Nafn Jacob Anderszen Gamborg, hvis Fader var Hr. Anders Hanszen, forдум Soegneprest udj Fyhn i Gamborg³⁾.

1) ligner nærmest en Plantekolbe paa Enden af sit Straa, hvad der efter Videnskabernes Selsk. Ordbog (s. v. Munk) kaldes en Munk. Da Tuen vel kan forestille et Bjerg, findes altsaa i Tegningen antydnet begge Bestanddele af Navnet Munkeberg.

2) Om ham, et af de mest bekjendte Ofre for Fjendens Gridskhed i Svenskekrigen 1659, se navalig Pastor Ströms Afhandling i Samlinger til Fyens Historie og Topographi V. 360 ff. Ligesom hans Sön tillagde sig Navnet Munkeberg (eller Munkebo) efter sit Fødested, saaledes kaldtes han selv af samme Grund Nakskov, foruden at han endda førte Slægtnavnet Fabricius.

3) A. H. Fabricius i Gamborg 1660—70 (Wiberg, Ny Kirkeh. Saml. VI 738).

Samme min Faderbroders Søn, Jacob Anderszen, var en Student, som var min søn Clausis første Skoellemester her i Norge, og fanget an at lessze for hannem 1690 d. 29 Septembris, da hand tilforn kunde lessze Dansk. Anno 1692 kom Jacob fra mig om Paasketiider, og da kom Claus vd til Egger hoes hæderlig og wel- lerede Mand Hr. Friderig Bang¹⁾, hæderlig og høylerde Mandtz Doctor Tommas Bangs Son Professor vdj Kiöbenhafn, da der var en Student ved Nafn Peder Jenszen Taftberg, som siden blef Aftensangs Prest paa Strömsöe²⁾, og da kom Claus til hannem forskrefne Aar 1692 d. 29 Junij.

Min sal. Moeder ved Nafn Anna Matiszdatter Moht³⁾, hvis Broder var dend høylerde Mand Doctor Paul Moht, kongl. Mayst sal. høyloflig Ihukommelsze Kong Friderig dend 3dies Lif- og Hof-Medicus saa vel som voeris allernaadigste idtzige Arfveherre og Kongis, Kong Christian dend Femtis Lif- og Hof-Medicus, som for rum Tiid siden salg i Herren er hensofvet. Samme min sal. Moederbroder hafde efterlat sig 6 börn, (1) först dend hæderlig og høylerde Mand Doctor Rudolf Moht, Vice-Bisscop vdj Fyens Stift og Soegneprest til Sant. Knudtz Kierche vdj Ottensze i Fyhn, som var dend eldste Broder, ea meget yndig og from Mand, döde Anno 1676 (!), beviste mig meget got.

¹⁾ Sml. Ströms Beskriv. over Eger S. 266.

²⁾ en Del af Drammen, Sönden for Elven.

³⁾ **Matthias Moth,**
Læge i Flensburg,
g. m. Ingeborg Jørgensdatter.

<i>Poul Moth,</i> f. 1601, † 1670, kgl. Livlæge, g. 1641 m. Ida Burenæa († 1687).	<i>Kirsten</i> (kaldes ogsaa Margrethe) <i>Moth,</i> g. 1640 m. Ole The- strup, Præst i Dalby.	<i>Anna</i> (kaldes ogsaa Karen, Cathrine) <i>M.,</i> g. m. Claus Hansen, Præst i Munkebo.
--	---	---

<i>Rudolf,</i> f. 1642, † 75 ^{16/11} , Dr.theol., Vice-Biskop i Fyn, g. m. M. D. Ritter.	<i>Matthias,</i> f. 164*, † 1719 ^{10/3} , R., Gehr., Oversekr., g. m. Kirsten Aagaard.	<i>Ida Kirstine,</i> f. 1644, † 89, g. 1661 m. Søren Glud, tilsidst Biskop i Viborg.	<i>Beate Inge- borg,</i> f. 1646 ^{23/1} , † 97 ^{23/10} , g. 1) 1666 m. Jens Hals († 1675, Provst), 2) 1677 Frid. v. Mecklen- burg († 1684), Etatsraad, 3) 1686 Holger Parsberg († 1692), Etatsr., Landsdommer.	<i>Elsebet Mar- grete,</i> f. 1652, g.m. Gen.-Pro- blev Grevinde af Samsø Nic. Bennich.	<i>Sofia Amalie,</i> f. 1654, † 1719, blev Grevinde af Samsø 1677 ^{31/12} .
<i>Sofia Amalie,</i> g. m. Confr. Poul Eggers til Basnæs.	<i>Marg. Amalie,</i> † 1755, g. m. Gehr. Chr. Marcellus Gul- denrone (f. 1676, † 1746).			(Især efter Benzons Stamt., sml. bl. A. Möllers Cimbria lit. I. 39, Ny D. Mag. V, Bloch: Fyens Geistlighed I. 633 ff., Giessing Jubell. I. 472 ff., Mumme: S. Knuds Kirke 285 f.).	

(2) Høy-ædle og welbaarne Herre Maties Moht, Ridder, hans kongl. Mayst Ober-Secreterer, Extatz-, Justitz- og Cancellij-Raad, hans sal. Frue, høy-ædle og welbaarne Frue Kiersten Aagaard, med deris tvende dydige Jomfruer og Børn, som har verrit mig altid meget goede og fromme; wil ønske, at Gud ville spare og holde dend goede Herre med salig Frue og Börn ved Livvet og Velstand. Vil ieg formoede, de beforder og verrer min Søn behjelpelig sambt de andre mine fattige Börn, naar de skicher dem vel og frychter Gud. (3) Der nest var Bispinden af Wiborg, som hafde Bispen der, hæderlig og høylerde Mand Doctor Sörren Glud¹⁾. Hindis nafn var Jda Moht, hun og er døed og hensofvet i Herrn. Hafde 2de Sønner, nemlig welædle og welbaarne Mand Paul Glud, som var först Laugmand udj Friderigsstadt Laugstoel og siden blef Amtmand her ofver Buskerudtz Foegderie etc. 1695.. Hans Broder dend hæderlig og høylerde Mand, Magister Sörren Glud, Soegneprest til Kaarszkierchen i Bergen, jligemaader mine Södskindebörn; de andre hinders Börn er en af dem, som hafver Landcommissarius Niszen etc. (4) Høyedle og welbaarne Frue, Frue Beiate Ingeborg Moht, sal. Hr. Estatzraad Holger Parszbiergs, som hafver 4re (!) Börn²⁾, nemlig Anders Moht, Capitien ofver Dragonerne i Norge, Paul Moht, Amtmand ofver Soer Amt i Sieland etc. (5) Høy-ædle og welbaarne Frue Geheimmeraadtz Elsbet Margreta Moht hafver ikkun en Søn ved Nafn Christian Moht³⁾,

1)

Søren Glud,
f. 1621, † 93 som Biskop i Viborg,
adlet 1679 ^{20/8},
g. 1661 ^{6/1} m. Ida Kirstine Moth.

<i>Poul Glud,</i> f. 1661, Amtm. i Ringerige, efterlod 4 Børn.	<i>Søren Glud,</i> f. 1662, Mag., Provst i Bergen, g. m. Elis. Rاندulf († 1734). Ingen Børn.	<i>Kirstine,</i> f. 1668, † 1724, g. 1683 m. Hans Benzon, Justitsr., Landsdommer, til Skjersø († 1704).	<i>Ida Sophia,</i> f. 1672, † 1703, g. m. Gen.-Krigs- comm., Etatsr. og Amtmand i Sege- berg Lorents Nissen. til Lerbæk og Ru- ballegaard († 1707).
---	--	--	--

Tildels efter Benzon.

2)

Jens Andersen Hals,
Provst, † 1675, g. m. Beate Ingeborg Moth.

Christian Hals,
Captain, † ugivt
(kaldes Anders Moth ovenfor?).

Efter Benzon.

Poul Moth Hals,
adlet 1698 ^{19/8} med Navnet Moth,
Amtmand i Sorø, g. m. Marg. Pog-
genberg, Stamfader for den yngre
Adelsslægt Moth.

3) maaske den senere Cancelliraad Chr. M. til Qvistrup.

en meget from Frue imoed alle fattige Mennsker; önsker, at Gud vil lenge opholde hinder og spare hinder Lifvet¹⁾.

Endnu af min sal. Moeders Afkom²⁾ og Söster Christine Moht, sal. Hr. Olle Raszmuszen Thestrups, Soegneprest til Dalbye og Stubberup Soegner paa Hindtzholm, hans Hustroe, som begge for rum Tiid udj Herren salig er hensofvet³⁾. Af deris Börn, som endnu er lefvende, er min Fetter Magister Frans Thestrup, Soegneprest vdj Nachskouf i Laalland, hvilchen og formoedis, og [o: om] Gud sparer hannem Lifvet, vel skulle giöre dig til goede, baade med Raad og Daad, naar du ikkun frychter Gud, lefver skichelig og studerer flittig. Hans Broder Hr. Matisz Thestrup, som er udj hans Faders Kald, nemblig Hindtzholm, Dalbye og Stubberup⁴⁾. De andre 2de Söstre, nemblig Eliszabet Olliszdater og Jngeborg Margreta Olliszdatter, som alt ere hensofvede i Herren tillige med de andre 2de Brödere.

Vdaf mine Södskinde ere ikkun 2de lefvende, nemblig min Söster Soffie Clauszdater, som boer i Muncheboe vdj min sal. Faders Kald og hafver Presten Hr. Rasmus Jenszen. Dend anden Söster Jngeborg Clausdatter hafver en Prest, heder Hr. Otto Veis; Kaldet skal vere der omkring ved Horsens i Jylland⁵⁾ etc.

Hvad sig min förste sal. Huströes Slecht og Venner er an-gaaende, som var min Söns Clauszis Moeder, Abigael Nielszdatter: Hindis Fader var Raadmand og Kongl. Mayst Byfoget vdj Kiertemind, Herridtzfoget ofver Biergeherrid og Hindtzholm, som tillige med hans sal. Hustroe for lang Tiid er bortdüde og hensofvede i Herren. Mit Bröllup stod i Kiertemind med Clauszis Moeder sal. Abigael Nielszdatter Anno 1680 d. 15 Decembris, og boede ieg i Kiertemind i 12 Aar og var der hans kongl. Mayst Accissemester, Maaller og Veyer saa og Byeskrifver der sammestetz.

Anno 1683 d. 20 Decembris da gjorde min sal. Hustroe Abigael Nielszdatter Barsel og fich denne min Sön Claus.

Anno 1684 d. 13 Januarij düde min hiertekiere Hustroe,

¹⁾ Mærkeligt for Tiden er det, at Nedsriveren end ikke nævner det sjette af sine Södskendebörn, den bekjendte Sophia Amalie Moth.

²⁾ o: Slægt.

³⁾ Om dette Ægtepar og dets Afkom har Pastor Ström meddelt fyldige Efterretninger i Saml. t. Fyens Hist. og Top. VI 39 ff. (V. 362*). Sml. Lengnick: R. P. Thestrup, Farstrups og Axelsens Dagbog S. 279.

⁴⁾ o: Dalby og Stubberup paa Hindsholm, Fyns nordöstlige Halve.

⁵⁾ S. Vissing i Aarhus Stift (sml. ogsaa Wiberg I 744 Nr. 8).

Abigael Nielszdatter, da vj hafde lefvet tilsammen en kort Tiid, som var 3 Aar 4 Vgger og 1 Dag; blef begrafven i Kierteminde Kierche d. 18 Januarij, som var en Fredag, og blef nedset ved dend nödrre Side, saa dend ene Ende vender op i Koeret af Kiercken og dend anden neder efter i Gangen, tet op til Pillen i Koeret ved Skriftestoellen. Texten, som blef forclaret over hinder af hæderlig og wellerde Mand Hr. Hans Sörrenszen, Soegneprest i Kierteminde var denne: »Hvo som ikke bær sit Kaars og efterfølger mig, hand kand ikke verre min Diszicipel,« beskrifvis af Evangelisten Lucas i det 14de Capitel 27 Vers. Nu Gud hielpe os sambtlig og lade os igienemstride denne onde og bedröfved Verden og lade os samlis igien i Gudz Rige. Amen.

Min Sön var intet ældre, der hans sal. Moeder döde, end 3 Vgger og 3 Dage. Saa hafver dog Gud hiulpet hannem vel frem her til Dags, som dend naadige og barmhiertige Gud vel ogsaa gör herefter, naar hand hannem alvorlig beder, dyrcker og paa kalder. Jeg hafver intet spart for hannem vdj alt, hvis hannem kunde verre tienlig til en christelig Optuchttsze og boglige Konsterns Öfvvelsze, saa baade ieg og hans nu igien lefvende Moeder hafver mangan Gang taget fra os sielf og gifvet vd for hannem til hans Lærdom, Kost og Kleder, paa det hannem intet skulle fattis. Nu Gud regiere hannem stedtze med sin verdig Helligaand til alt det, som kand komme Gud til Ære og hannem til ævig Gaufn og Salighed og lade hannem efterfølge hans sal. Moeder i Dyd og Fromhed, som var og net vdj hindis Henders Gierninger med Syen og Bardyren ja snart alt, hvis hun saa for hinders Öyne. Dette er skrefven i hans Alders 11 Aar til Anno 1694 at reigne d. 20 Decembris og saa meget paa 12 Aar fra d. 20 Decembris at reigne.

Af hans sal. Moeders Venner er ej mange lefvendis men döde, jblant hvilche var hæderlig og vellerde Mand Hr. Claus Nielszen¹⁾, for dum Soegneprest vdj min sal. Faders Kald i Muncheboe, som var min Søster Soffies første Mand; efterloed sig 5 fattige faderlössze Börn, 3 Dreng og 2de Piger²⁾. De to Dreng, Nielsz og

¹⁾ Broder til den afdöde Abigael, som ovenfor omhandles. Han var Præst i Munkebo 1660—84 og gift med sin Formands Datter Sofie Claudatter, sin Søsters Svigerinde, der som hans Enke ægtede hans Eftermand, Rasmus Jensen (Bang, 1684—95) og efter dennes Död igjen den nye Eftermand Claus Hansen Vedel (Saml. t. Fyens Hist. og Top. V 363 ff., Wegener: A. S. Vedel S. 263 Note 12, Wibergs Præstehist. II. 411).

²⁾ Om disse Börn se Saml. t. Fyens Hist. og Top. V. 364 f. og S. 115 herefter.

Claus, er nu paa Gymmenasi i Ottensze. Niels Clauszen er opnefnt efter sal. Abildgaelsz Fader, Claus efter min sal. Fader; den 3^{die} Dreng ved Nafn Nicolaj er opnefnt efter Nicolaj Bruchman¹⁾ til Uldrigsholm. De 2de Piger ere gifte, dend ene, Anna Clausdatter, hafver Hr. Erig Svidtzer, som er Prest i Fyhn²⁾, dend anden, Sidtzel Christine, hafver en Prest i Laalland³⁾. De andre 2de sal. Abigaelsz Brödre⁴⁾: Jens Nielszen, som var Ridefoeget over Gaufnöe (en Herregaard i Siælland strax ved Nsted, tilhördte Stadtholder Hr. Nielsz Trolle), og Palle Nielszen, som var en Kiöbmand, döde bege vnge Karlle og for lang Tiid siden hensovet i Herren i derris vnge Aar. (Hendes Söstre:) Karen Nielszdatter, som er Christen Jenszens Hustroe, Kiercheverger og Kiöbmand i Kierteminde, og Anna Nielszdatter, som hafde sal. Hans Hanszen Uckke, Raadmand i Kierteminde og kongl. Mayst Byfoeget der sammestedtz, er ved Döden afgangen. Disse 2de Söstre ere endnu lefvende, saa lenge Gud behager, og ieg talte med dem i Kierteminde 1694 d. 3 Augustj, hafver begge Börn: Christen Jenszen, som hafver 2de Börn ved Karen Nielszdatter: en Sön, Lauridtz Christensen⁵⁾, og en Daatter, Abel Marie Christenszdatter, som er gift og hafver Lauridtz Michelszen sal. Michel Leermannz Sön, som var förrige Raadmand i Kierteminde. De andre 2de Döttré, som hun hafde ved hinders förste Mand, ere ved Döden afgangen og hensofvet i Herren.

Anno 1686 fich ieg Ordre fra min Fetter, höy-ædle og welbaarne Herre Matiis Moht, Ridder, kongl. Mayst Obersecreterer, Estatz-, Justitz- og Cancellij-Raad, at ieg skulle reysze over til Kiöbenhafn der at annamme hans kongl. Mayst allernaadigste Bref paa Foegderiet ofver Buskerud syndenfieldtz i Norge 8te Miile fra Christianiæ og nermeste kiöbsted Bragernes, som var 4 Muhl. Saa endog ieg gierne derforre ville hafve verret befriet, toerde ieg ej vnderstaa mig derfor at forskaanis, mens fich strax Ordre. Anno 1687 Hellige-Trekonger Aften reyste ieg fra mit Huusz og Hustroe, Maren Hanszdatter, og min Sön Claus, da vj saa kort en Tiid hafde verrit sammen; thi voeris Bröllup stoed 1686 d. 21 Octobris, saa det var ikkun 10 Ugger og 6 Dage.

1) Brüggemann.

2) Til Höirup og Gjestelev 1691—1717.

3) Hans Jacobsen Kjöbing til Herredskirke og L. Lötöfte.

4) Om disse 2 Brödre og derefter opførte 2 Söstre se Saml. t. Fyens Hist. og Top. V. 363* (III 91).

5) tilsidst Præst til Terslev og Ørslev i Sjælland.

Reyste saa forskrefne Dato d. 5te Januarij 1687 til Kiöbenhafn der hoes Hr Oberrentemester Peter Brandt, som dend Tiid var ofver hans kongl. Mayst Jntrader, at annamme videre Jnstrux om samme Foegderie. Reyste saa fra Kiöbenhafn til Helsingöer, derfra ofver Vandet til Helsingborg en liden Mihl, derfra til Engelholm, fra Engelholm til Laholm, igiennem Halmsted lige til Baghuus eller forbj, og kom jeg til Drammen eller Brageris d. 2 Februarij 1687, og kom ieg til Foegderiet först d. 11 Februarij og det fra Ringerige og til Field-Saugerne hoes Sinf Gabriel Bruen, forrige kongl. Mayst Skibsz-Capitien, en goed erlig Mand imoed mig. Der forblef ieg en Nat, indtil om Morgenen Soerenskrifverren Jörgen Hanszen kom, hvor ieg da forblef hoes hannem, som ieg og betalte min Kost indtil d. 2 April, da min Huströe og Sön kom til Brageris. Indtil nogen Dage förind Pindzedag fich ieg Saugstuen med Cammere och Köchen at leye hoes Laugmand Lauridtz Christenszen, som dend Tiid hafde de 4te fornemme Saugerder hoes j Forpachtnig som kaldtes Kongsaugerne eller Aamoedt Saugerne¹⁾. Forblef der paa andet Aar indtil A^o 1689 d. 5 Maj, da vj reyste op til Backe, en Gaard, som ieg kiöbte, ligger i Nyekierche Anex²⁾; koste mig 200 Rdr. Det var mig en fortreden Gaard, ja kostbahr, som onde og fortreden Mennisker forvoldte og gjorde mig Fortred til at opjage dend paa Autionnen; og siden maate lade dend paa nye opbygge, thi der var ej et got Huusz paa Gaarden enten Fæhuus, Stald, Stuehusze, Kielder eller nogen Ting, hvilchet satte mig tilbage. Og i samme Aar falt dend Forstreckning, saa ieg maate forstrecke 200 Rdr. med andre stoere Skatter og Udgiffter. Der gich mine Midler bort. Ogsaa dend hastig Reysze og Flötten, mit Goedtz blef stöet og forderfvet etc.

Er saa forblefven i hans kongl. Mayst Tienniste i 7 Aar nemlig fra Anno 1687 og til Anno 1694, da ieg hans kongl. Mayst Tienniste og Foegderiet quitterit, og blef samme Buskerudtz Foegderie lagt vnder Ringerigs. Anno 1694 dend 13 Maj reyste ieg fra min Huströe og Börn til Kiöbenhafn; læd der megen Fortred paa Reyszen, ieg ej [h]eller mindre i Kiöbenhafn, förind ieg fich min Quittering, jndtil ieg endelig erlanget hans kongl. Mayst allernaadigste Quittering paa alle mine Aars Regenskaber saa og hans höye Excellence Gyldenlöfvis og Stadtholders Pasz.

¹⁾ I Modum Sogn(?), Buskeruds Amt.

²⁾ Annex til Modum.

D. 19 Decembris reyste ieg med Foegden Friderig Knudtzen ofver Hedemarchen fra Kiöbenhafn. D. 21 kom vj ofver til Helsingborg, til Engellholm, Laugholm, indtil d. 24 Decembris Julle Aften reyste vj noget af Veyen fra Falchenbiery til en Bye, ligger i Halland, heder Grimmeton. Der boede en Prest, heedte Hr. Anders Gundtzov¹⁾, som var noget besvogret til Foegden Friderig Knudtzen; laa der til om anden Juledag etc. Nytaarszdag 1695 herte vj Prædichen paa Frederigs Hald, reyste saa strax derfra efter Prædichen. Saa kom ieg til Bragernes d. 4 Januarij 1695, laa paa Strömsöe, til Tiersdagen d. 8 dito reyste ieg fra Strömsöe paa Hiemveyen og laa om natten hoes Hr Christen i Strand. D. 9 dito kom ieg hiem til min Huströe og Börn paa Kopland, eftersom ieg tilforn hafde soldt Gaarden Bache og igien hafde leyet nogle Verrelszeser paa Kopland, indtil Gud behager at giöre Forandring dermed eller og, om saa Gud vil hafve, at, naar Foraaret kommer, vj da kand komme til Fyhn igien. Nu Gud, som er alting vidende, veed og, hvad Fortred ieg ved dette Foegderie hafver lidt, mangen möysömmelig, ond, fortredelig Kulde og Frost ieg hafver lidt, og med mange fortredelige Mennisker ieg maate hafve med at bestille. Hvad ieg har haft derfor igien, er dend höyste Gud best bekiendt, andet end set mine fattige Midler til herofver, hvorforre ieg vil slutte hermed og befalle Gud alting i Hender, som og alting kand forandre sine Börn til det Beste. Hannem skee Ære. Ammen, Ammen. Dette er skrefven 1695 paa Kopland vdj min Alders 49 Aar d. 15 Februarij, om det Gud saa lengere behager.

Kopland d. 5 Febr. 1695. A. Clauszen mpria.

Mand. d. 1 April flötte vj fra Kopland og til Leerskalden, strax ved Elfven, hvilchet Huus tilhördte Lauridtz Gundersen og var et meget smuckt Huus med Kielder og anden behörige Verrelszeser.

Dend 23 April behaget det hans kongl. Mayst allernaadigst at kalde mig til Herridtzfoeget udj Sönderherrid i Laalland, og blef mit Bref mig tilsendt forskrefne Dato. Forblef saa i Norge formedelst dend haarde Vindter, som hafde verrit, og ingen Skiberom kom til Dramen eller Bragernis, indtil Taarsdagen d. 30 Majj tog ieg Afskeed fra Hr. Christen i Strand, Skriversen Jörgen Hanszen, Fendrich Christian Klæboe i Wiggersund, Sörren Sörrenszen i Waszbond og andre goede Venner, som ieg tilforn hafde taget Afskeed med, og roede saa gandske fra samme Huus og Buskerudtz.

¹⁾ Om ham Bloch: Roskilde Domscole III 7—9, Barfod: Falst. Geistl. I 137 Note.

Foegderie den samme Aften og laa ved Qverch Hengszle om Natten.

D. 31 Majj kom vj til Bragernes, tog og der Afskeed med goede Wenner og betalte Peder Ienszen Tafttebjerg for min Söns Clausis Kost. Gich saa til Seyels med Hustroe og Börn med en Skipper af Naxskouff, nafullig Jacob Storm, som ieg hafde fragtet, og med mit Godtz; betalte ham dyere noch nemlig 36 Sdr. *), saa alting gich contra. Samme forskrefne 31 dito gich vj hastig til Seyls og kom ej videre dend Dag end vngefer 1¹/₂ Miil fra Drammen, hvor vj maate kaste Ancher, ginge saa til Seyls om Morgenen tillig med et stille Veir, og Vinden var ej goed, kom ej lenger end til Röed-tangen, hvor vj alle var i Land. D. 2 Junij om Morgenen, som var en Söndag, gich vj til Seils og kom indenskærs ind af Koster og satte saa af Söen til og gich dend heelle Nat i Söen, dog ej meget vdrettet, for Winden var skarks, indtil om Mandag Morgen maate vj gaa tilbage igien, for Vinden var hart imod og en Storm af Synden, indtil vj kom imod Koster. Da kom der en Lavindtz Skude¹⁾ og seylet os imoed; saa Vinden sprang om til Nordwest; gich saa ad Söen igien og saa der mangfoldig Springval. D. 4te Junij om Morgenen, ret som Dagen loed sig see, saa vi Skaufn²⁾, passerit det forbj og ofver Aalborg Fior med et hart Veir, satte saa Tiersdag Nat en 3 Timmers Tiid vnder Jylland. Onsdag Morgen ret ved Dagen vandt vj woeris Ancher op og kom forbj Kierte-minde om Morgenen Klochen 8te, satte saa wed Nyborg, men[s] Skipperen gaf sig an, gich der fra til Seyls og kom til Naxskouf d. 5te Junij om Aftenen og kom i Logament hoes min Fetter Magister Frans, Proust i Nörherrid og Soegneprest udj Naxskouf³⁾. Gud skee ævig Ære, som med sine hellige Engle bevared os fra ald Fare og V-lyche, hannem verre benedidet i Ævighed. Amen.

D. 6 Junij, var en Taarszdag, reyste ieg til Amtmanden paa Aalholms Slodt og loed ham see mit Bestallings Bref. Om Fredagen d. 7 dito kom tilbage til Naxskouf igien. D. 10 dito flötte vj til Höyfield⁴⁾ her i Landet, og mine Börn og Tiennistepige Ka-

¹⁾ o: en Skude fra Langeland.

²⁾ o: Slette Daler.

³⁾ Skagen.

⁴⁾ Mag. Frands Thestrup (se foran S. 103), der endte som Biskop i Aalborg, og hvis kjærlige Omsorg for Ungdommen (Pontoppidans Annaler IV. 202—5) maaskee ogsaa spores hos disse Optegnelsefs Fortsætter, Claus Andersen.

⁵⁾ Landsbyen Højfjelde i Halsted Sogn.

ren fuldtis med dem, mens min Hustroe, ieg og min Sön Claus: blef i Naxskouf. Hvad Fortred, Viderwerdigheder og Omkostninger paa denne forskrefne Reyse er skeed med widere, som ieg ej vil nu nafngive, men henstiller det til aldwidende Gud, som med Tiden alting kand forandre.

Onsdagen d. 12 Junij reyste min Hustroe til Höyfield, og samme Tiid var Bispen Doctor Kingo i Naxskouf. D. 13 Junij holdte ieg det förste Ting paa Synderherridtz Ting. Gud gifve Lyche og Gafn og Salighed i Jeszu Nafn.

Dend 13 dito kom og min Sön Claus i latine Skoelle i Naxskouf og blef sat i 3^{die} Lesse. Gud give der til Lyche for Christj Skyld.

Dend 13 Augusti flötte Moeder med Börnene her til Höyrebye¹⁾ vj Hans Juelsz Huus, som ieg har leyet af hannem et half Aar for 14 Mark. Aarsagen, hvor for at vj maate flötte herhiid, var denne, at der var ingen Rom til os i Höyfield, ey heller nogen Vindtrestue. Dette er det, som er passerit til denne Tid.

Dend 26 Jullij döde Hr. Rasmus Jenszen, Soegneprest i Muncheboe, som hafde min Söster Soffia²⁾. Gud husvale hinder.

(Det fölgende er skreven med en anden Haand).

Denne Bog som min kere Fader haver givet mig til en faderlig Ihukommelsze, begynder ieg nu först at skrive i. D. 16 Septembris reyste ieg med min Fader fra Lolland, efterat ieg tilforne hafde Forlou fra min Hörere i Naxskou Skole. D. 17 dito kom vi til Langeland til en Gaard, heder Botofte³⁾; der fra over til Fyen til Böszöer⁴⁾, som er 2 Mile til Vands; laa der om Natten i Teilgaarden⁵⁾. D. 19 dito reyste vi til Kierteminde, blef der hos min Moders Szöster Karen Nielszdatter til den 23 dito; reyste ieg med min Fader til Monchebo Prestegaard til min Faster Soffie. Den 30 dito reyste ieg med min Faster Soffrie (!) til Odensze, szom var den Tid Miccels Marked og beszaa den szame Tid St. Knuds Kierke og Sygehuszet.

(Den fölgende Notits er skreven med Faderens Haand).

Dend 13 Octbr. kom ieg tilbage igjen med Fader og til Naxskouf at gaa i Skoelle igjen; d. 20 dito kom min Fader til Em til dend Gaard, hand nu iboer i Arninge Sogn.

¹⁾ Højreby, Landsby i Sølsted Sogn.

²⁾ Se S. 104 Note 1.

³⁾ I Tranekjær Sogn.

⁴⁾ I Hesselager Sogn, Svendborg Amt.

⁵⁾ Saaledes kaldes nu nogle Huse $\frac{1}{4}$ Mil N. for Bøsøre (Generalstabens Kort).

(Her begynder atter Sønnens Haand).

Anno 1698 d. 28 Majj gick ieg til Schibsz med min kiere Fader fra Nachschuf(!) af til Fyen, kom til Alboe¹⁾ szamme Dag og kom ey lengere for stille Veyr. D. 29, szom var en Szöndag, gick vi til Seyelsz, og kom vi til Nyborg Klochen 9 om Aftenen; mens kom ey ind i Byen, förmedelst Porterne vare lugte, men laa paa Holmen²⁾ om Natten. Den 30 dito kom til Nyborg, reyste dend szamme Dag derfra til Kierteminde. Blef der szamme Nat til min Moders Söster Karen Nielszdatter, szom hafver Christen Jenszen; fandt szamme Tid for os Her Mathis³⁾ i Dalbye og min Faders Söster Soffie Hr. Clauszis⁴⁾. Tierstagen, szom var den 31, om Aftenen reyste vi til Hr. Peder⁵⁾ i Kölstrup og blef der om Natten. Onsdagen d. 1 Junij reyste vi til Monckeboe til Faster Soffie, forblef der ofver til om Toersdagen, szom var Vor Herre Himmelfards Dag, og hörte Prædicken. Reyste szaa derfra til Hindtsholm til Hr. Mathis i Dalbye, forblef der til om Morgenen, szom var en Löfverdag szom var d. 4 Junij. Reyste szaa til Kierteminde, og handlede min kiere Fader med Henrick Hoppensack om dend Gaard, hand der hafde, at vilde szelge forskrefne Hoppensack. Om Szöndag Aften d. 5 dito reyste til Kiölstrup og forblef der indtil om Morgenen. D. 6 dito reyste (Her begynder igjen Faderens Haand) til Asszens at besöge min Moedersz⁶⁾ Venner, forblef der til d. 8de dito. Reyste derfra til Ottensze og logeret hoes Nielsz Rasmuszen Vinhandler sammesteds; reyste samme Aften til Muncheboe til min Faster. D. 9 Junij reyst til Kierteminde, og da blef Kiöbet endelig sluttet med Henrich Hoppensack om Gaarden i Kierteminde, at hand skulde give derfor 95 Rdr., og satte Gaarden i Pandt for forskrefne Summa. Skal betalle Rente deraf og holde Gaarden ved lige, mens Hafven betalte han med noget andet Inuentarium, hvor paa hand haver min Faders Seiel. Reyste samme Aften til Muncheboe igjen. Om Morgenen d. 10 dito tog Afskeed i Formeening, at vj kunde komme til Baadtz fra Kierteminde, mens Vinden for os var contra. Forblef

¹⁾ Albuem, den Landstrimmel, som skiller Nakskov Fjord fra Havet.

²⁾ Marken udenfor Nyborgs Østside.

³⁾ Mathias Olufsen Thestrup, sin Faders Eftermand, se foran S. 103.

⁴⁾ Se foran S. 104 Note 1.

⁵⁾ Peder Ponsen Bagger, Præst i Kjolstrup, Nabokald til Munkebo, 1672—1704, g. m. Lisbeth (Olufsdatter Thestrup fra Dalby, jvf. foran S. 103. (Saml. t. Fyens Hist. og Top. V. 344).

⁶⁾ Stifmoders?

i Kierteminde til d. 11 dito, hvor vj da begaf os paa Reyszen til Bøxøer i Meening, vj der ville komme over til Lavind, mens Vinden var imoed og meget haar. Forblef der saa til 1ste Pindtzedag d. 12 Junij. Om Morgenen tillig gich vj til Zeylsz og kom til Lavind; sich en Vogn derfra og til Fergen, bedte vndervegsz ved Tranekier Slodt i Vandmøllen; kom saa til Fergen, ret som dend var vdlagt med et meget hart östen Veyr, som var lige imoed. Kunde ej naa det rette Fergested, mens kom i Land ved Alboe om Aftenen og blef der om Natten. Anden Pindtzedag, som var d. 13 Junij, kom vj til Nachskouf med en Baad, og reyste min Fader hiem samme Aften, og ieg forblef i Nachskouf at gaa i Skoelle. Gud give fremdelis Lyche og Fremgang i Jeszu Nafn. Amen.

I dette samme Aar d. 24 Jully tog Magister Frans¹⁾ gandske Afskeed her fra Nachskouf, efter hand tilforn d. 16 April var kaldet til at verre Soegnepreäst til Helliggiestis Kierche i Kiöbenhafn af hans kongl. Mayst sielf, og ieg var sielf med at fölge ham paa Reysen til Marieboe med min Fader. Gud ved, ieg ville nöye (o: nödig) hafve mist hannem, thj ieg laa der i Huset og saufner ham i mange Maader. Gud hielpe fremdelis til alt det, som mig gaufnligt kand vere. Og förind hand reyste, besøgte hand min Fader tillige med kongl. Mayst Byefoeget i Kiöbenhafn Friderig Jsszenburg²⁾ tillige med Peder Munch i Nachskouf og Peder Povelszen, som var d. 13 Jullij. Det skeer vel aldrig meere, hand kommer her i Em.

Anno 1699 d. 25 Augustij düede voeris allernaadigste ArveKonge og Herre, Kong Christian dend 5te, som var en meget from Konge, taffer og mandig.

(Her begynder paany Sönnens Haand).

Anno 1701 d. 14 Januarij kom ieg til Danmare³⁾ at gaa i Skole, der ieg paa en 5 Aars Tid hafde gaaet i Nacsous Skole.

Anno 1702 d. 5 Martij, som var en Söndag ad Aften, da hensof min sal. Fader i Herren i hans Alders 56. Gud give ham en gladelig Opstandelsze med alle fromme Christne. Dend 13 Martij,

¹⁾ Thestrup.

²⁾ Fr. Eisenberg.

³⁾ Dannemarre paa Lolland. Den daværende Præst, Tobias Jürgensen Fimmer, og hans »Huuspræceptor« omtales i Rhodes Saml. til Laalands og Falster-Historie I 323 f., sml. Prg. fra Roskilde 1870 S. 8—9.

som var en Mandag, blef min sal. Fader hengleydet i Arninge udi Lolland, der hand af et höyt anszeligt Folge blef hengeleydet til sit Sovekammer. Texten beschrivis udi 1 K. Bogis 13 C., 24 V.: »Og hand drog bort, og en Löve fandt ham og dræbte ham; og det schede, hans Legeme laa kast paa Veyen, og Asenen stod hos ham.«

Anno 1703 d. 14 Junij reyste ieg fra Danmare, der ieg hafde voren der paa tredie Aar. Anno 1703 den 16 Junij kom ieg til Kiöbenhaun. Anno 1703 den 9 Julij var ieg oppe til Examen stili, d. 10 til Examen artium, d. 18 var ieg oppe til Honores¹⁾.

Anno 1704 d. 14 Octobris lod ieg mig antage paa det Ostindisce Huus af Herrerne for Oploper²⁾, vindende om Maaneden 2 Rdl. Söndagen d. 9 November gich ieg ombord paa Schibet Cronprintsen; d. 15 dito lettete vi voris Ancher paa Kiöbenhauns Red og gich til Seyls, kom same Dato udj Sundet og lod saa voris Anchere falde formedelst contrari Vind. D. 26 November lettete vi voris Ancher og gich i Guds Naun til Seyls fra Helsinör. D. 1 December var vi udj stor Fare imellem Orcadis og Hitland³⁾, hvorfra Gud hialp os. Anno 1705 d. 30 April kom vi til Caput Bonæ Spei, og var ieg og der udj Land og besaa Kirchen og Sygehuset. Anno 1706 d. 11 Julij kom ieg igien fra Ostindien, Gud sche Lof, frisch og szund.

Anno 1706 d. 23 September gik ieg igien til Ostindien for Büttelerers Maat⁴⁾ med Friderichus Qvartus. Anno 1707 d. 23 Februarij kaste vi Anker paa Caps Red, og var vi alle, Gud ske Lof, friske. D. 12 Martij döde voris Præst. D. 14 Martij lettete vi voris Anker og gick til Seels. D. 12 Martij skref ieg fra Cap af til Gamborg. D. 17 Majj passerede vi Linien anden Gang. D. 25 Majj kom vi, Gud ske Lof, til Tranqvebare. Anno 1707 d. 26 October gick vi igien i Guds Naun til Seyls fra Tranqvebar. D. 14 Novembris passerede vi Æqvator tredie Gang. Anno 1708 d. 11 Januarij kom vi ind paa Caps Reed, der vi hafde forloret 2de Anckere under Krabin Eylant og der fra maatte gaa trende Dage udi Söen. D. 16 Februarij lettete vi og gick til Seyls igien fra Cap Bonæ Spei i Guds Naun. Gud gifue fremdelis Lucke, Helbred og Velsignalze. Anno 1708 d. 18de Martij passerede ieg Æqva-

¹⁾ imm. 1703 ¹⁹/₇, Baccal. 1704 ²⁸/₄ (Hundrups Saml. i Geh. Ark.).

²⁾ oploopen (Hollandsk) løbe.

³⁾ Togterne til Ostindien gaae for vor Meddeler stadigt Nord om Skotland..

⁴⁾ büten, tuske; maat, Kammerat, Svend.

tor dend 8de Gang og laa kuere i Fille(?) 3 eller 4 Dage med variabel Vind. Anno 1708 d. 17 Junij kom ieg, Gud ske Løf, hiem igien fra Ostindien med god Helbred og Sundhed.

Anno 1708 d. 31 October lod ieg mig antage paa Compagniet 3^{die} Gang og gick til Ostindien igien for Buttelerer. Gud gifue Lucke, at det maatte skee Gud til Ære og mig szelfuer til Gaun. Anno 1708 d. 17de November gick vi til Seyls fra Kiöbenhauns Red og ankrede saa igien udj Sundet. D. 5te Decembris lettede vi voris Ancher udj Sundet og gick saa derfra til Seyls. Gud gifue mig og alle paa denne Reysze Helbred og Fremgang i Jeszu Naun. D. 15de December Anno 1708 passerede vi Insula vulgo dicta Hitlandt¹⁾. D. 18de Januarij Anno 1709 fick vi de Canarische Ey-lænder at szee og seylede saa langs dem hen, Cursen Syden til Osten og Syden, saa og sijden til Vesten og Syd Syd Vest. D. 25de Februarij passerede ieg Æqvator dend 9de Gang Anno 1709. Gud gifue fremdelis Helbred, Lycke og beholden Reysze. D. 10de Martij kom der en Hollandsk Galiot til os udi Söen og kom os omborde, hvilcken Galiot [var] gaaet fra Amsterdam d. 12 December og skulde bring Tiidinger til Floden paa Cap. D. 12te Martij passerede vi Abroschos²⁾, et Land, som er nedsuncket, og liger samme Land paa 18 Gr. 26 M. syder Brede og 342 og 40 M. Længde ungefer. D. 19de Aprilis om Aftningen Klocken ungefer 7 kom ieg trede Gang paa Caps Reed fra Faderland af. Nu Gud skee dit Naun Ære, som här hiulpet mig hidindtil vel og bevaret mig og frid mig fra Sygdom og al anden Skade, som mig kunde tilfalde, Hand hielpe mig endnu fremdelis for sit Naun Skyld. Ammen. Skref ieg og hiem same Tiid, som omtrent kunde vere d. 21de Aprilis. Den 11 Majj gick vi til Seylis igien fra Cap tillige med det lidet

¹⁾ Den Ø, som kaldes Hetland.

²⁾ Dette Navn tillægges nu ifølge Ritters geogr. Lex. nogle Klipper og et Forbjerg ved Brasilien. Tidligere i hvert Fald var det imidlertid et Fantasiland, der vel sjældent forekommer saa noiagtigt stedfæstet som her. Da vort Vestind. Kompagni 1687 holdt sin Gouverneur, Adolf Esmit, fængslet i Kjøbenhavn for mangelaande haarde Beskyldninger, opnaede han en ufortjent Frigivelse ved 1687 ¹⁰/₁₀₀ at indgaae en Kontrakt med Compagniet om at oplede og fremskaffe til Compagniets Gavn »den Andel Solv, Guld, Perler o. dsl., som 1642 er bleven paa Abroschos i America«. En uhyre Skat skulde nemlig være forlist der for Spanierne til en Værdi af ialt 12¹/₂ Millioner. Esmit paastod at have faaet nøjagtig Besked om Alt desangaaende, men gjorde næppe noget Forsøg paa at iværksætte sit Forehavende, der idetmindste ikke blev Compagniet til nogen Fordel. Msc. Saml. paa Sorø Akademi No 65, 6 g.

Skib Gyldenlev. Gud gifue Lycke og Fremgang. D. 11te Julij passerede ieg Aeqvator dend 10de Gang. Gud hielpe mig endnu fremdelis. D. 15de passerede vi Zeilon og forfalt Norden for Muckekappen. D. 20de dito Julij kom vi paa Tranqvebars Reed. D. 6te November lettete vi voris Ancker og gick fra Tranqvebar, men kom icke langt formedelst variabel Vinde og Stille. Nu Gud hielpe mig arme Syndere og gif mig Helbred, om det Dig saa behager, at ieg skal ssee mit Fædreneland Dig til Ære og mig til Forfremmelse. D. 18de Januarij Anno 1710 fick vi dend Affricasche Cöst at ssee, som var omtrent noget ner ued Cap Angvillij. D. 21de kom vi paa Caps Reed om Aftningen Klocken 10. Gud ske ævig Ære som hidindtil hafuer gifuet mig god Helbred paa dissze lange Reyszer, Hand styrke og opholde mig endnu videre, om Hannem saa behager. D. 27de Februarij gick vi til Szeyls fra Cap de bone Esperantze. Den 28de Majj Anno 1710 fich wi Hettland at ssee, der der war 4re Glas ude i Hundevagten. D. 29de Majj Anno 1710 blef os berettet af en Bergens Skipper, at der war Orlog imellem Danmarck og Sverrig. Nu Gud hielpe fremdelis til det Beste. Anno 1710 d. 31 Majj fick wi Norge see omtrent 3 Mile Syden Bergen. D. 1 Junij kom wi til Anckers udj en Haun, som heder Nöcklinge Holmen¹⁾, hwor wi da forblef der til d. 13de ejusdem og gick saa der ifra dend samme Dag om Morgen og kom saa til Bergen ejisdem d. 13, som war en Fredag. Hworledis det nu wil udfalde, det er dend Høyeste best bekendt.

Hafwer her udj Bergen dend Tiid, ieg her ligget haver, fundet tvende besynderlige Venner frem for alle: dend ene heder Sander, dend anden udj Hiertet og Tancken²⁾. Gud gifve os alle Lycke og Velsignelse. Ammen.

Anno 1711 d. 14de September, som war en Mandag gick ieg til Seyls fra Bergen og tog samme Dag Askeed (!) med forneunte gode Wenner og andre deris Paarørende, og Gud Du hwed nu, naar wi igien skal samblis, Du raader for alting, og udför alting for mig og dem, at det maa skee Dig til Ære, mig og dem til Glæde og Salighed. D. 22 hujus kom ieg til Staveren³⁾, hworfra ieg og skref 2de Breve til min gode Wen Sander Ciccus. D. 23de October afseylede ieg fra Staveren, og war med os 3de Aarlogs-

¹⁾ Nökling Sogn, S. Bergenshus Amt.

²⁾ Vel altsaa et Pigebarn, hvortil hans Hjerte og Hu monne længes.

³⁾ Staværn (Frederiksværn) tæt ved Laurvig.

skibe og 2de Fregatter tillie med en hel Deel Copfardi Skibe. D. 27 October ankom ieg paa Kiöbenhauns Reed med Skibet Fridrichus Quartus. Gud skee Tak for Lycke og beholden Reysze. D. 30te hujus, sem war en Fredag, gick ieg i Land og war wed god Helsen. Gud gifve mig szin Helligaand i mit Hierte, at ieg motte tiene Hannem og dyrcke Hannem, som ieg burde, da haabis ieg, at Hand skal bevare mig fra denne store smitsomme Szyge¹⁾ og al anden Ulycke og Fare; men du gode Gud weest, at ieg er Kiöd og Blod og kand icke styre mig szelf, styr derfor og reger mig arme syndige Menniske, at ieg icke skal falde og forszee mig höyligen imod Dig. Nu Gud szee til mig af Naade og det for din elskelige Söns Jeszu Christi Skyld.

Den 28 Junij Anno 1712 afszeylte ieg fra Kiöbenhaun i Forhaabning om at komme til Norge. D. 23 Julij kom ieg til Bergen efter mit langszom Önske og fandt der for mig min beste Wen og Broder Sander Sandersen Cicius, szom var meget heftig szyg og kunde neppeligen kiende mig. D. 24de ditto döde og henszaaf Sander Cicius, nu szalig hos Gud, hwilcket war mig en stor Szorg. Nu du gode Gud og al Barmhiertighedzens Fader, szaa szom wi nu her paa Jorden icke mere kand szamblis, szamble Du os igien for din Naadszens Trone, at wi for Dig med de Udwalde kand szunge Dig et æwigt Halelluja. D. 29de blef min hierte Broder begrafven udj Dumkirken. Jeg nu her paa Jorden icke mere Wen haver²⁾; wer Du derfor, o söde Jesu, min Ven og udför al Ting for mig fattige og fremde til det Beste, at ieg kand söge din Ære, szaa glemmis icke min Szalighed.

Anno 1713 d. 15de Aprilis, som var en Paaskeaften, gick ieg Szeyl fra Bergen med en Caper »Haabets Galley« kaldet, og var det den förste Reysze, ieg her fra Byen giorde. D. 11 Augusti kom ieg her til Stæden igien, Gud ske Lof, frisk og szund. D. 9de Septemb. gick ieg ud igien med szamme Caper paa en Krydstogt, kom igien d. 7 October og var paa szamme Reysze Szlags³⁾ med en Svensk Fregat. Gud ske æwig Ære, szom befriet mig fra Ulycke uforskylt.

War sziden nogen Stund hos Her Claus Munche paa Angvoldsnæs³⁾. Anno 1714 d. 1ste April toeg ieg Afskeed med min

¹⁾ Pesten, som i dette Aar rasede i Kjöbenhavn. ^{*)} til Slags, i Slag.

²⁾ Hvis han altsaa har været Beiler (S. 114 Note 2), er han samtidigt bleven afvist.

³⁾ o: Fætterten C. Clausen Munkeberg (foran S. 115), dim. fra Odense 1696, 1707 Capellan i Slangstrup, 1711 $\frac{1}{2}$ Præst til Angvoldsnæs.

gode Ven og andre Gotfolck; ieg wil ønske, at Gud maa spare baade dem og mig Livvet. D. 2^{den} April, som var anden Paaske-dag, gick ieg til Szeyls fra Bergen. Gud veed, naar ieg der igien kommer. D. 18de ditto, szom var en Onsdag, kom ieg til Kiöbenhau. Gud ske Lof for beholden [Reysze], dog nu veed Gud de beste Raad, som Alting raader og styrer, gid alle Ting maatte skee Gud til Ære, szaa glemmis min Szalighed og min timelig Velfert icke. Nu Gud hielpe mig fattige Menniske, at ieg icke skal mistvile, indszend udj mit Hierte din gode Helligaand, som kand styre mit szyndige Hierte til aldt Got; thi uden Dig, o barmhiertige Gud, kand ieg intet giöre.

Anno 1715 d. 11 April. blef ieg antagen udj hans kongl. Mayst Szjøtjeniste for Maanedes Leutnant og bekom ieg min Ordere szamme Tiid, at ieg skulde fare med Orlogsskibet Beschiermeren under Comando af velædle Hr. Commendeur Reisen [Reesen]. Gud gifve Lycke og Forstand denne min Tjeniste med Held og Szundhed at forrette, at ieg kunde prisze dig min Gud med Tacszigelsze.

Anno 1715 d. 18de Julij blef ieg af weledle Villum Reisen commanderet at ofvergaaa med Travallie Chaluppen til dend Pomersche Esqvadre under Comando af Admiral Seested, hvor ieg da fick Ordere fra Admiral-Skibet at ofvertrede paa Prammen Helleflyndren, szom Capitain Volter Jansen förde. D. 20 Iulij attaqverede vi Schandtszen paa Ruden med de 3de Pramme nemmelig Arca Noæ, Helleflyndren og Ebenetzar tillige med de tvende store Galiather(!) og 3de Bombaderere. Blef giort Signal af Admiralskibet, at vi sambtlig schulde forföye os paa vore Poster igien, szaasom vi imod dend Schandtsze intet kunde udrette, og var sterckere, end mand hafde tenckt. D. 21 Iulij, een Söndag, kom der 4re Svenske Orlogsschibe med Fregatten Sorte Ørnen, szom angreb os, men blef heftig med Schud af os afviist, og szom di fornam, at di intet udrette kunde, gick de til Ancker uden for os ved Ryen Eyland, som ellers og kaldis Gyphsvalder Øe. D. 22 Julij kom 6 Svenske Orlogsskibe med 3de Fregatter og angreb os dend Dag tvende Ganger, men szom di ey noget merckeligt szyntis at kunde udrette mod voris Esqvadre, gick di til Anckers igien ved Ryen Eyland. D. 29 begynte de Svenske at fyre og bombardere paa os fra Ussedum, szom vi laa under med Flaaden, men gjorde os ingen [Fortræd?], thi saasart vi det fornam, halte vi noget bedre fra Landet, og da var vi for hans Bombarderen og Schyden fri. D. 30te ditto bombarderede Svenske ud paa os, men kunde intet

udrette. D. 31 ditto halte dend Svenske Bombarderer ud tilligemed een Fregat at giöre os Atbrek, hvor imod strax Helleflyndren med Arca Noæ blef commanderet dem igien at inddrive, szom og skede. Ditto gick Usseudum ofver til Brandenburg foruden een liden Schandtsze, kaldis Penemynder Schandtsze. Ditto greb de Svenske Skibe os an nogle Ganger dend Dag, saa vel de, som laa inden som uden for os, men blef afviist, saa at de ingen Fordeel fandt ved os.

D. 5te August var Kongen af Prydtsen ombord paa Admiralskibet og blef schut 27 Schud for hannem först af Admiralskibet og sziden af ale de andre. Samme Dag, efferrat Kongen af Proydtsen var gaæn fraborde, kom voris Konge der ombord.

D. 8de August Anno 1715 geraade begge Flaaderne udi Slag Klocken 2 Effermidagen, hvilcket vi kunde kuns lidet see af. Fregatten Phoenix gick ud szamme Tiid at recognoscere. Fra d. 8de Augusti indtil d. 17 September intet merckverdigt passeret, uden at Penemunder Schandtsze blef indtagen af de Brandenburger med stormerhaand, som var d. 22 Augusti om Morgenen. D. 17 September om Aftenen gick vi til Szeyls med Esqvadren fra Usseudum og gick til Anckers d. 18 om Morgenen imellem Ryen Eyland og Ryen fornedelst contrari Vind. Ditto om Effermidagen varpede vi med alle Schytt Fartöyerne hart og ankrede om Aftenen noget neden for Iserhooft. D. 19de varpede hart og kom Iserhooft meest paa Sziden. D. 20de endnu varpede og kom imellem Iserhooft eg Ruden Eyland. D. 21de laa stille fornedelst haard og contrari Vind. D. 22 og 23 varpede lidet, ligeledis d 24de; d. 24 kom vi ret ind paa Grunden med de 4re Pramme nemmelig Hielperen, Archa Noæ, Helleflyndren og Ebenetzar om Midagen, vor [o: hvor] da straxen 6 store Fregatter attaquerede os. Motte da med voris Varpning holde op, lade Ancker falde og lagde os Slags med dem, som gaf os Lag for Lag og lade [o: lagde] de Svenske sig og til Anckers og gjorde Spring, at de kunde ligge Slags med; canonerede szaa paa hinanden fra Klocken var 2 til Klocken 6 om Aftenen. Natten blef stille ligende paa begge Sider. D. 25 September om Morgenen varpede vi med alle Prammene og de 2de Schytt Galiother 3de Bombarderer gandsche neer op under Finden tilligemed Fregatten Phoenix og andre szmaa Schyt-Fartöyer. Begynte saa Battallien med hinanden Klocken 8te og holt det stadig med hinanden at bombardere og canonere indtil Klocken 12

om Midagen, da Gud gaf os Szeyer, og Svensken motte römme Pladtsen, og hans Esqvadre blef separeret. 3 udaf dem gick hen og lagde szig udj een Bugt under Ryen, hvilcke Svensken szelf stack i Brand, der Landgangen skede; Resten retererede szig under Schandszen paa Ruden, hvilcke vi sziden ey mere kunde komme til at ataqvere, hvilcke og siden derfra szeylede til Sverrig, der Landgangen skeede. Paa Helleflyndren udj den gandske Tiid bekom kuns 3de bleserede. Gud ske evig ÆEr, som bevarede mig og alle de andre.

D. 11 October ankom een heel Deel af voris Transportskibe fra Svin til os. D. 18de var vi med Helleflyndren udj een liden Action med dend Svenske Pram, szom straxen dog retererede szig igien under Schandsen, der hand fornam, at vi meente ham vel.

D. 21 October motte ieg effter mundtlig Ordere forföye mig fra Prammen Helleflyndren til Cronjaeten, hvor ieg da bekom Ordere af Admiralen, at ieg schulde gaa iland udj Viig der at hafve Opsigt med de Syge, szom var kommen iland fra Skibene. D. 12 November afszeylede Transporten fra Viig. D. 16 ditto gjorde og schede Landgangen paa Ryen. Den 17 blef ieg szyg og var meget elendig af Flechfeber og laa stedtsze udj 3 Uger; dog Gud være æret, szom gaf min Szundhed igien og sparede mig Lifvet, og ieg beder dig min naadige Gud og kiere Fader, spar mig endnu nogen Stund Lifvet og gif mig mit Helbrød og hielp mig for din Søns Schyld, at ieg kand tiene og lefve Dig til Ære, mig szelf til ævig Glæde og Szalighed. O, naadige Gud! ieg er it armt Mennische af skröbelig Kiöd og Blod, styr, styrck og hielp mig, thi uden Dig kand ieg intet. D. 26 December fick ieg Order igien af Scoutbeinaet Rosenpalm, at ieg schulde igien forföye mig til Hospitalet ved de Syge paa Ludvigsborg, hvilcket hvar [o: var] imod min Villie, men motte dog effter Ordere lade mig befalde. Forblef szaa ved Hospitalet til d. 27 Augusti Anno 1716, da ieg bekom Ordere fra veledle Commandeur Gude, at ieg med Martis Baad schulde forföye mig til Flaaden, som laa under Bornholm.

D. 1ste September kom ieg til Flaaden og bekom ieg straxen deris Höy-Excellentis Gyldenlövis Ordre at ofvertrede paa Orlogsskibet Loland der at forrette min Leutnants Tieniste under Commando af veledle Comandeur Heyer, hvor ieg og forblef til d. 18 November Anno 1716, da Commandeur Heyer efter kongelig Ordre overtraade paa Aarlogsskibet Delmenborst og tog mig med sig.

Forblef saa der til d. 24 December Anno 1716, da ieg derfra ilandgik og kom udi Logement udi Numer 5 ved Holmen¹⁾.

D. 8 Martij 1717 bekom ieg Admiralitets Ordere at gaa ombord paa Fregatten Höyenhald under Comando af Capitain Christian Gyntelberg. Afgaaen igien derfra d. 16 Aprilis formedelst Kölhalning og Reparation ved Fregatten og lagde mig igien udi Logement udi No 5. D. 16 Majj Anno 1717 gik ieg igien ombord paa Höyenhald. D. 17 Dec. Anno 1717 afgik jeg fra Höyenhald formedelst Svaghed og lagde mig igjen udi Logement udi No 5. D. 16 Majj Anno 1717 gik ieg igien ombord paa Höyenhald. D. 7 Decemb. Anno 1717 afgik ieg fra Höyenhald formedelst Svaghed og lagde mig udi Logement udi Stat Riga paa Hiörnet af Ny- og Gammel-Mynt. Anno 1718 d 22 Martij bekom Admiralitets Ordre, at ieg skulle gaa ombord paa Orlogsskibet Island, vor(!) vi siden dermed krydsede i Nordsöen, var og inde i Magöe udi Norge og ligeledes i Staveren og Lauervigen. D. 6 Januarij derfra igien afgaaen i Land, saasom Skibet lagde op, og lagde mig udi Logement udi Stat Riga. Anno 1719 d. 1 Aprilis bekom Admiralitets Ordre at skulle gaa ombord paa Fregatten Sophia, hvor ieg forblef til d. 8 November Anno 1719, da Stilstanden var giort jmellem Danmarch og Sverrig, bekom saa mit Afskeed og Pas fra det Kongelige Admiralitet d. 5 Januarij 1720. Hvad nu Gud behager, staar udi hans Haand.

Indeværende Aar 1719 d. 15 December döde min Søster Abigael udi Aalborg. Hendis Kieriste var Monsieur Rasmus Juel, som er Fyrforvalter over Schagen og Anholts Fyrer.

Anno 1720 udi November lod ieg mig antage af de Ost-Indische Herrer Directeurer for Tredie Styrmand at gaa med deris Skiib Grew Lauervig til Indien. D. 2 December gik Seyl her fra Kiöbenhauus Reed til Sundet. D. 5te ditto gik Seyl fra Sundet Reysen at befordre; kom, Gud skee Tak, igien Anno 1722 d. 23 Julij.

Anno 1722 i October Maaned lod ieg mig igien antage af det Ost-Indiske Compagnie for Anden Styrmand at gaa med Skibet Grew Lauerviig til Ost-Indien, blef Oper-Styrmand paa Reysen, kom igien her til Kiöbenhaun med Skibet d. 10 Augusti Anno 1724. Aarsag at vi kom saa sildig hiem den Gang, forvolte den Reise, vi gjorde i Indien fra Dansborg til Neckebar.

Anno 1725 i October lod ieg mig antage af det Ost-Indiske

¹⁾ Et af Datidens Nyboders Huse ved Holmens Kirke i Kjöbenhavn.

Compagnie for Oper-Styrmand med Skibet Grew Lauervig at gaa til Indien. Jeg blef paa Hiemreisen, da vi var hen imod de Flamske Øer¹⁾, heel syg; kom igien her til Kiöbenhaun, Gud ske Lof, d. 5te Julij Anno 1727.

Anno 1727 d. 21 November, som var een Fredag, hafde ieg Bryllup med min Kiæriste, Anna Catharina Andersdatter, i Kiöbenhaun. Sognepræsten til Runde Kirke Magister Anckersen viede os tilsammen. Hendis Fader var den ærlige og agtbare Mand Anders Thomasen, Borger her i Kiöbenhaun; hendis Moder hede Margreta Pedersdatter, som for rum Tiid siden er i Herren hensaaved. Vi bode den Tiid paa Mynten hos een Hörkremmer, siden om Mikkels Dag Anno 1728 flyttede ud paa Christianshaun at boe hos Monsieur Christen Andersen. Samme Aar d. 20 October een Onsdag om Aftenen opkom een stor Ild her i Kiöbenhaun, som ödelagde næsten den halfve Bye tilligemed Frue-, Tysk-, Helliggeystis-, Trinitatis- og den Calvinske Kirke tilligemed Raadhuset, Klosteret, Studigaarden, Regentsen og alle Collegierne.

Anno 1728 d. 2 December, som var een Torsdag Klokken $\frac{3}{4}$ til 10 slet om Formiddagen blef min Kiæriste, Anna Catharina, forløst og fik een Daatter. D. 8 December blef hun döbt i Christianshauns Kirke og kaldet Abigael Margreta, Abigael effter min sal. Moder og Margreta effter min Kiærestis sal. Moder. Til Daaben bar hende Madame Capitain Vellings, og Huuen holt min Søster Ingeborg Margreta. Faddere vare: Capitain Niels Velling, Hr. Hans Stenholt, Ost-Indiske Præst, og Just Lauritsen Borger her udi Kiöbenhaun. Samme Aar d. 20 December, som var een Mandag om Aften Klokken $\frac{1}{4}$ til 9 döde min liden Datter Abigael Margreta, som blef begravet d. 23 December udj Christianshauns Kirkis Urtegaard, som er paa den høyre Haand, naar ieg gaar ind ad Kirke-Døren, som Orgelverkket er over.

(Her begynder en anden Haandskrift).

Anno 1744 d. 12 Martius, som var een Torsdag Klocken $\frac{3}{4}$ til 7 om Aftenen behagede dend almægtig Gud at bortkalde min saa dyre-bar og velsignede gode sal. Mand. Herren glæd din Siæl i Guds Rige for vær [o: hver] Time, vi har levet sammen. Og har vores Egte-skab voren rett og fornøyet i Gud, som er bekendt, saa vi næst Guds Hielp kan möde hvær andre for Guds Domstol med een god Samvetighed. Gud give dig, min velsignede sal. Ven, med

¹⁾ Azorenae.

alle Guds Børrer en glædelig Opstandelse, at vi med Glæde maa samles udi Guds Rige der at nyde for Christi Skyld een ævig Ro og Glæde, som aldrig skal faa Ende. »Gud forbarme sig over mig«, var min sal. Mands siste Ord, han tallede her i Verden. Min sal. Ven blev begravet d. 19 Martius. Vores Egteskab varede kund kort, som var udi 16 Aar 3 Maaneder og 3 Uger.

Anna Chatarina sal. Munchebos.

De næste 42 Blade ere ubeskrevne. Side 153 findes følgende skrevet med Claus Andersens (?) Haand:

Af det Patrimonio, som ieg fih effter min sal. Fader har ieg optaget saa meget som effter følger:

Först har ieg annammet 9 Rdl. med Her Tobix¹⁾ Atest, dernest med hans Atest 54 Rdl., siden med min egen Qvitering 8 Rdl., siden med Magister Frands Testrups²⁾ Atest 13 Rdl. 2 $\frac{1}{2}$, noch paa min egen Haand 12 Rdl.

Originalen i Geh. Arkivet: Tvær-Sedez. Bindet fattes.

En samtidig Fortegnelse over danske Adelsmænd, som døde i Aarene 1563—66.

Meddelt af A. Thiset.

Nærværende Fortegnelse adskiller sig fra de tidligere trykte af lignende Art (Resen: Frederik II' Krønike p. 138 etc., Danske Magazin 3 Række 2 Bind p. 88—96 og Rørdam: Historiske Kildeskrifter 2 Bind p. 357—59) derved, at den ikke blot indeholder de i Krigen omkomne, men ogsaa de samtidig i Hjemmet døde Adelsmænds Navne. En Sammenligning navnlig med Daniel Rantzaus officielle Indberetning om Svarteraa-Slaget (D. Mag. 3 R. 2 B. p. 94—96) viser, at dens Forfatter har været godt underrettet; thi, fra regnet at de Saarede ikke her ere medtagne, mangler der i nærværende Liste kun en eneste af de i fornævnte Indberetning anførte, i Slaget omkomne danske Adelsmænd, nemlig Christoffer Urne til Rygaard (jfr. desuden Noterne 3 S. 128

¹⁾ Uden Tvivl den fornævnte Sognepræst Tobias Fimmer i Dannemarre.

²⁾ Om ham se foran S. 108 ff.